

PROPOZYCJE AMERYKAŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ W POLSCE W SPRAWIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN DO PROJEKTU USTAWY O DOCHODZENIU ROSZCZEŃ W POSTĘPOWANIU GRUPOWYM

1. Zwiększenie ilości osób w grupie

Grupa składająca się jedynie z 10 osób wydaje się niewystarczająco liczna, aby czynić tradycyjne drogi dochodzenia roszczeń niefunkcjonalnymi. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje, bowiem możliwość dochodzenia praw przez grupę osób na zasadzie współuczestnictwa. Sugerujemy, aby zwiększyć wymóg liczebności do 40 - 50 osób. Przykładowo, stosowana w tym zakresie przez sądy USA zasada skutkuje zazwyczaj zakwalifikowaniem jako *class action* powództwa ponad 40-osobowej grupy. W innych krajach ustawodawstwo przewiduje najczęściej minimalną liczbę osób, które mogą wnieść powództwo grupowe (np. w Chile jest to 50 osób).

2. Wyraźne określenie katalogu spraw, które mogą podlegać pozwom zbiorowym

W świetle projektu ustawy, w postępowaniu grupowym, rozpoznaniu podlegają sprawy cywilne, w których roszczenia członków grupy są oparte na jednakowej podstawie faktycznej albo na jednakowej podstawie prawnej, jeżeli istotne okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie są wspólne dla wszystkich roszczeń. Regulacja ta pozwala na rozpoznawanie w postępowaniu grupowym szerokiego katalogu roszczeń opartych na różnych podstawach materialnoprawnych, tak długo, jak spełnione są warunki formalne przewidziane w projekcie ustawy.

Projekt nie przewiduje żadnych ograniczeń w odniesieniu do rodzajów spraw cywilnych, które mogą być rozpatrywane w postępowaniu grupowym. Oznacza to, że dopuszczalne jest również dochodzenie w tym postępowaniu roszczeń o zadośćuczynienie z tytułu szkody na osobie. Pominięto więc podstawowe założenie, że powództwa grupowe ukształtowane są do realizacji tych roszczeń, w których indywidualna postawa lub zachowanie członka grupy nie ma wpływu lub ma jedynie niewielki wpływ na odpowiedzialność pozwanego, np. w przypadku abuzywnych klauzul umownych lub masowych wypadków (wypadek samolotu).

Dlatego też postulat ewentualnego zawężenia katalogu roszczeń, które mogą być dochodzone w powództwie grupowym powinien zostać uwzględniony z uwagi na cele projektu ustawy. Warto usankcjonować taki stan rzeczy już na etapie projektu ustawy.

3. Uściślenie definicji „grupy”

Definicja grupy powinna być skonstruowana odpowiednio precyzyjnie i jasno, tak aby sąd badając prawidłowość składu grupy nie musiał zagłębiać się w meritum sprawy. Dodatkowo pojęcie grupy powinno być tak skonstruowane, ażeby eliminować te sprawy, które mogą być rozpoznane w innych alternatywnych postępowaniach np. z wykorzystaniem instytucji współuczestnictwa.

Ponadto definicja grupy jest zbyt szeroka, ponieważ obejmuje zarówno osoby fizyczne jak też osoby prawne i instytucje. Sposób, w jaki projekt ustawy określa grupę podmiotów uprawnionych do wystąpienia z powództwem grupowym może budzić wątpliwości z uwagi na szeroki zakres tej regulacji. W świetle obecnego brzmienia projektu podmiotami uprawnionymi do wystąpienia z powództwem grupowym, po spełnieniu wymogów

formalnych mogłyby być także osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej. Nie wydaje się, aby takie rozwiązanie odpowiadało celom ustawy.

Podstawowym celem projektu ustawy jest, zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy: *„stworzenie możliwości rozstrzygnięcia wielu podobnych spraw różnych podmiotów w jednym postępowaniu. Postępowanie grupowe ułatwia dostęp do sądu w sytuacjach, w których dochodzenie roszczenia w takim postępowaniu jest korzystniejsze dla zainteresowanego niż indywidualne występowanie z własnym roszczeniem”* Ponadto, jak dalej wskazuje się w uzasadnieniu projektu ustawy: *„W państwach członkowskich UE powszechnie podkreśla się, że korzyści płynące z wprowadzenia instytucji postępowania grupowego obejmują poprawienie funkcjonowania wspólnego rynku (przez podniesienie bezpieczeństwa prawnego nabywcy – konsumenta), rozszerzenie zakresu dostępu do wymiaru sprawiedliwości (ponad 70% ankietowanych obywateli krajów członków UE deklaruje, że skorzystało by z ochrony sądowej w drobnych sprawach, jeżeli mogłyby być one wytaczane wspólnie z innymi osobami)”*.

Projekt zmierza zatem w pierwszym rzędzie do ochrony konsumentów. Zasadny jest zatem postulat ograniczenia kręgu podmiotów legitymowanych do występowania z powództwem grupowym do konsumentów w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego.

4. Wprowadzenie procedury oceny przez sąd czy dana sprawa może być rozpatrywana zgodnie z zasadami rządzącymi postępowaniem grupowym

Projekt przewiduje istnienie reguł pozwalających na ocenę przez sąd dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym, nie wskazuje jednakże, jakie kryteria materialnoprawne powinny być spełnione aby roszczenie nadawało się do rozpoznania w postępowaniu grupowym. Wprowadzenie tego rodzaju przesłanek byłoby – naszym zdaniem – istotnym czynnikiem wpływającym na sprawność postępowania oraz umożliwiłoby powstanie jednolitego orzecznictwa sądów w tym zakresie. Przykładowo, kryteria które sąd powinien brać pod uwagę przyjmując sprawę do rozpoznania, to:

- ściśle określona definicja grupy – *vide* pkt 3.
- wspólne fakty – *vide* pkt 2
- przewaga postępowania grupowego nad innymi rodzajami postępowań – ocena tego kryterium wymaga porównania: a) dostępności innych trybów postępowania właściwych do rozpoznania danego roszczenia, b) zasadności zastosowania postępowania grupowego z punktu widzenia jak najlepszej ochrony interesów wszystkich członków grupy, c) efektywności zastosowania każdego z dostępnych trybów postępowania.
- przewaga okoliczności wspólnych wszystkim członkom grupy nad okolicznościami związanymi z poszczególnymi członkami grupy

Projekt powinien dawać możliwość udziału pozwanego w rozprawie, na której dopuszczalność postępowania byłaby oceniana, wnioski przez niego o przeprowadzenie określonych dowodów oraz zaskarżenia postanowienia sądu o dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym.

Kodeks postępowania cywilnego przyznaje pozwanemu uprawnienie do wniesienia odpowiedzi na pozew przed pierwszą rozprawą. Jednocześnie w sprawach zawiłych sąd może zobowiązać pozwanego do złożenia odpowiedzi na pozew w określonym terminie. Projekt powinien wskazywać uzasadniony termin (np. 1 miesiąc) przed pierwszą rozprawą do złożenia odpowiedzi jedynie w zakresie spełnienia przez powództwo kryteriów do zakwalifikowania sprawy jako nadającej się do rozpoznania w postępowaniu grupowym.

AMERYKAŃSKA IZBA HANDLOWA W POLSCE

Warsaw Financial Center, ul. Emilii Plater 53, 00-113 Warszawa, Poland
Tel: (48) (22) 520-5999, fax: (48) (22) 520-5998, e-mail: office@amcham.com.pl

Złożenie przez pozwanego odpowiedzi na pozew odnoszącej się do zarzutów co do istoty roszczenia powinno być składane w terminie późniejszym (po uznaniu przez sąd iż spawa nadaje się do rozpoznania w postępowaniu grupowym), co projekt powinien jasno regulować.

* * *

Amerykańska Izba Handlowa w Polsce (AmCham) jako organizacja zrzeszająca inwestorów amerykańskich w naszym kraju, reprezentuje jednocześnie jedną z największych grup zagranicznych inwestorów w Polsce. Naszą misją jest poprawa klimatu inwestycyjnego w Polsce, wśród wszystkich inwestorów, nie tylko amerykańskich, gdyż wzrost inwestycji jest równoznaczny ze wzrostem gospodarczym, a tym samym poprawą warunków życia społeczeństwa polskiego